

MOJE KAZALIŠTE, Stefan Kolditz: Eva Braun Pisani rad: Glumački postupci u stvaranju uloge povijesne ličnosti

Nikšić, Katarina

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Arts Academy / Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:175:109509>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Arts Academy](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU

ODJEL ZA KAZALIŠNU UMJETNOST

OBRANA SAMOSTALNOG DIPLOMSKOG RADA

MOJE KAZALIŠTE - Stefan Kolditz: Eva Braun

Glumački postupci u stvaranju uloge povijesne ličnosti

Naziv studija: Diplomski studij Gluma

Kolegij: Gluma – Diplomski rad (samostalni rad studenta s mentorom) II

Mentor: izv.prof. Milan Štrlić

Studentica: Katarina Nikšić

Split, travanj 2021.

Mi glumci smo sretni ljudi, pošto nam je u cijelom neobuhvatnom svijetu sudbina dala nekoliko stotina kubnih metara – naše kazalište, u kojem možemo stvarati sebi, svoj, poseban, predivan umjetnički život. Branite vaše kazalište od svake gadosti i stvorit će se pozitivni uvjeti za stvaralaštvo i neophodno scensko samo-osjećanje. U kazalište se ne smije ulaziti s prljavim nogama. Prljavštinu i prašinu otresajte pri ulazu, cipele ostavite u predsoblju zajedno sa sitnim brigama koje kvare život i odvlače pažnju od umjetnosti. (Stanislavski, 1930.)

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. O AUTORU.....	1
3. EVA BRAUN – ANALIZA ULOGE.....	2
4. PROCES.....	13
5. ZAKLJUČAK.....	17
6. INSPIRACIJA.....	18
7. LITERATURA.....	20

1. Uvod

Monodrama Stefana Kolditza „Eva Braun“ sasvim je slučajno dospjela u moje ruke. Bila sam studentica druge godine kad sam na trećem katu Akademije naišla na ovaj tekst, ostavljen na hrpi papira. Spremila sam ga u torbu i odnijela kući. Uvijek sam imala naviku skupljati odbačene dramske tekstove, jer sam znala da će mi kad-tad zatrebati. Danas sam ponosna vlasnica mnogih suvremenih dramskih tekstova.

Kada sam prvi put pročitala ovaj, ostavio je vrlo snažan dojam, ponajviše zbog toga što je zasnovan na istinitoj priči, što uvijek nosi dodatnu vrstu odgovornosti i uzbuđenja. Tragala sam za informacijama i neumorno istraživala. Moja istina o Evi Braun mijenjala se iz dana u dan. Za vrijeme rada stalno sam razmišljala o njoj i njezinim postupcima te nalazila opravdanja kako bih mogla početi vjerovati da je ona dio mene.

U ovom ću radu pokušati što objektivnije pisati o svom glumačkom sazrijevanju kroz protekli proces rada. Osvrnut ću se na rad na ulozi, probleme s kojima sam se suočavala i načine na koje sam ih riješila.

2. O autoru

Stefan Kolditz rođen je 1956. u Istočnom Berlinu. Završio je studij teatrologije na Sveučilištu u Berlinu, na kojem danas radi kao slobodni docent na odjelu za scenarije. Uglavnom radi kao scenarist i voditelj snimanja na njemačkoj televiziji, a radi i na filmovima. Dobitnik je glavne nagrade na filmskom festivalu u Münchenu (1994.), a nominiran je i za saveznu filmsku nagradu za film *Burning Life* (1995.). Njegovi su kazališni komadi *San zimske noći* (1993.), *Kava - život i smrt* (1995.) i *Eva Braun - Hitlerova ljubavnica* (1996.). Trenutno živi i radi u Berlinu.

3. Eva Braun – Analiza uloge

Analiza djela i uloge uglavnom se zasniva na mašti, no prije nego što počnem maštati o zadatku, nastojim prikupiti što više činjenica. Prikupiti činjenice znači u samom tekstu pronaći podatke koji će mi pomoći da elemente psiho-tehnike utemeljim na nečem stvarnom. Kad to napravim, tad sam sigurna u pravilnu realizaciju zadatka. Glumac bez zadatka nema razloga biti na sceni. Kako ne bih bila „glumac bez zadatka“ postoji niz glumačkih pitanja na koja moram odgovoriti činjenicama iz teksta:

TKO? – imenice iz teksta koje se odnose na moj lik

- ljubavnica; kao neka sekretarica; žena; teta; minhenska provincijalka; svoje nevinašce; Eva Hitler; gospođica Braun; prva dama Njemačke; sestra; najljepša žena; sponzoruša; glumica; anđeo smrti; žena najvećeg čovjeka na svijetu; udovica; jedna mala njemačka djevojka

Eva o sebi:

- „Šesnaest godina bila sam ljubavnica najvećeg čovjeka Njemačke, i cijelog svijeta, a to nitko nije smio znati.“
- „Sjedim dolje u parteru, kao neka sekretarica...“
- „Misliš da sam glupa? Lukavija sam ja od drugih.“
- „Ispunilo se. Ja sam... ja sam najsretnija žena na svijetu.“
- „Imam dobar profil, mnogo bolji od Zarah Leander.“
- „Uskoro ću postati slavniija od nje.“
- „Ah, tako sam sretna danas, kakve me samo divne misli spopadaju.“
- „Djelujem si tako nezgrapno, minhenska provincijalka.“
- „Trebala mi novo donje rublje da bih ljepše izgledala.“
- „Možda ću u Hollywoodu dati da mi se u njih nešto ugradi, što se mene tiče, mogu mi to odbiti od prvog honorara.“
- „Kako mi je danas veselo i lako u duši.“
- „Nemam nikakvu garderobu za put preko oceana.“
- „Trebala sam reći da se sada zovem Eva Hitler!“

- „Ja ne bih ušla u čamac za spašavanje. Ostala bih kraj tebe uz ogradu. Umrla bih kad bi ti se nešto dogodilo.“
- „Ako sam mrtva, film neću snimati ja. Kako bi me zavoljeli kad me nikad neće upoznati?“
- „Igram tenis, a Wolfi se odmara u ležaljci. Navečer ga učim plesati.“
- „Da Wolfi nije Führer, ni za tren ne bih mogla podnijeti njegov izgled. On samo u novinama ne stari.“
- „Kad bi ljudi poznavali moj život, nitko mi ne bi zavidio.“
- „O Bože, pa ja sam još tako mlada! Zašto ja?“
- „Uvijek sam imala snažnu volju. Što sam htjela, to sam i dobivala.“
- „Nikada nisam shvatila što imaš protiv Židova.“
- „Najvećem borcu pripada najljepša žena. Posebno dobro izgledam iz profila, to ću reći Fritzju Langu.“
- „Uvijek sam bila dobra.“
- „Kako će se ljudi čuditi kada u našem filmu budu vidjeli da te se ne bojim, tebe, najvećeg muškarca svijeta.“
- „Ne perem se leševima, rekla sam ti.“
- „Zbog toga ti i nisam rekla da radije vozim Mercedes nego nekakav narodni automobil.“
- „Ja sam anđeo smrti, zato sam i došla u Berlin i ne želim više otići. Moja krila lepršaju nad ruševinama.“
- „Nikome ništa nisam učinila. Moram živjeti.“
- „Ona jednostavno ne može shvatiti da mu je rat važniji od njezine ljubavi.“
- „Našu prvu bračnu noć drugačije sam zamišljala.“
- „Uvijek sam ih popunjavala.“
- „Kao glumica sam bivala sve bolja, a ti sve gori.“

- „Ja sam još uvijek mlada, a ti si samo svoja sjena.“
- „Kad iziđem kroz ta vrata, to će biti zauvijek.“
- „Kako će me primiti, ženu najvećeg muškarca svijeta? Kad se pojavim u Hollywoodu kao tvoja supruga... Kao tvoja udovica.“
- „Ako budem ležala kraj tebe, onda će znati da sam tvoja žena i morat će ga snimiti – moj film.“
- „Htjela bih biti lijepa kad dođe trenutak. Lijepa i mlada. Smrt je cijena za ljepotu.“
- „Ne boj se. Pucam bolje od većine muškaraca. Moj prst na okidaču, među usnama kapsula. Imam jake zube.“
- „Jednom će cijeli svijet pričati o mojoj ljubavi.“
- „Prije pola stoljeća smo se vjenčali, a svi me još uvijek zovu Eva Braun.“
- „Nikad me nije zanimala politika. A zašto i bi? Ja sam samo jedna mala njemačka djevojka. Nikad me nije zanimalo što se to tamo vani događa. Jedino sam željela malo sreće.“
- „Sada ja stižem u Hollywood. Spremna sam.“

S KIM? – dijelovi rečenica iz teksta koji mi ukazuju s kim je moj lik u neposrednom odnosu

- najvećim čovjekom Njemačke i cijelog svijeta; inteligentan muškarac; striček Adolf; glupane moj, ipak si ti mnogo slaviji; tako naočit, tako plemenit; Führer; on samo u novinama ne stari; najvećeg muškarca svijeta; otac je smatrao da si neiskusni mladić koji vjeruje da je pokupio svu mudrost svijeta; devet godina mlađi od njega (oca); najveći borac; tebe, najvećeg čovjeka na svijetu; jadniče; najveći čovjek svih vremena i samo jedno jaje, i to već odavno usahlo; ti si samo svoja sjena; moj heroj, moj genije; gubitnik; Wolfi

KAKVA? – pridjevi ili formulacije iz kojih se vidi kakav je moj lik

- misliš da sam toliko glupa; lukavija sam ja od drugih; ja sam najsretnija žena na svijetu; ljubomorna; uskoro slavija od Z. L.; manipulatorica; naivna; iznenađena, ali ipak ne dopušta da se to primijeti; djelujem si tako nezgrapno; nevina; maštovita; shoppingholičarka; prestrašena; bahata; duhovita; vjerna; snažna; ljubomorna; mlada; nespremna umrijeti; okrutna; svojehlava; morbidna; najljepša; samoljubljiva; neustrašiva spram Hitlera; opčinjena Hitlerom; hrabra; vrlo strpljiva; la bella bionda; gruba; ljuta; agresivna; mala čestita; lijepa i mlada kad dođe trenutak; pijana; spremna

ŠTO (radi)? – radnja, tj. glagoli koje obavljam na sceni

- dotjerivanje; zavođenje; pucanje; samo-uvjeravanje; podsjećanje; poistovjećivanje/maštanje; maštanje; režiranje; nagovaranje; umiljavanje; maštanje; zavođenje; obožavanje; dizanje u nebesa; gađenje; telefoniranje; bojanje; uspoređivanje; ohrabrivanje; pucanje; maštanje; divljenje; suočavanje sa stvarnošću prvi put; poricanje; zafrkavanje; pitanje; uljepšavanje; zafrkavanje; divljenje; maštanje; plesanje; opijanje; odbacivanje smrti kao opcije; manipuliranje; slušanje radija; dolijetanje bombardera; strah/mijenjanje teme; maštanje; bombardiranje – zafrkavanje kao mehanizam protiv straha; nabijanje grižnje savjesti; maštanje; obračunavanje; direktno vrijeđanje; podcjenjivanje; ruganje; omalovažavanje; opijanje; prisjećanje; sumanuto blebetanje; ohrabrivanje za samoubojstvo; suočavanje sa smrću

ZAŠTO? – formulacije koje određuju želju, potrebu, motiv

- na ljeto bismo mogli početi sa snimanjem, u Hollywoodu; nitko ne zna da ću se jednog dana pojaviti tamo gore, na platnu; da bi se vidjelo da sam na to čekala šesnaest godina; i ti želiš da to bude uspjeh; želim te; možda ću u Hollywoodu dati da mi se u njih nešto ugradi; ako želimo da naš film s Clarkom postigne uspjeh, onda scenarij moraju napisati Pearl Buck i Margaret Mitchell; ja ih neizostavno moram imati; ja ne bih ušla u čamac za spašavanje, umrla bih kad bi ti se nešto dogodilo; tko će odigrati ulogu mog života ako ostanem ovdje; uvijek sam imala snažnu volju, što sam htjela, to sam dobivala; ja sam anđeo smrti, zato sam i došla u Berlin i ne želim više otići; moram živjeti; da te podsjetim koliko te volim; nisam željela imati ožiljak; ne želim umrijeti; uvijek sam ih popunjavala ne bi li se nešto kod tebe pokrenulo; htjela bih biti lijepa kad dođe trenutak; moram to učiniti, inače nitko neće znati tko sam; nikad nisam željela znati što se to tamo vani događa, jedino sam željela malo sreće

GDJE? – riječi i izrazi kojima se određuje mjesto događanja

- u bunkeru, dvadeset metara ispod zemljine površine, u svijetu jezivih utvara

KAD? – riječi i izrazi kojima se određuje vrijeme radnje

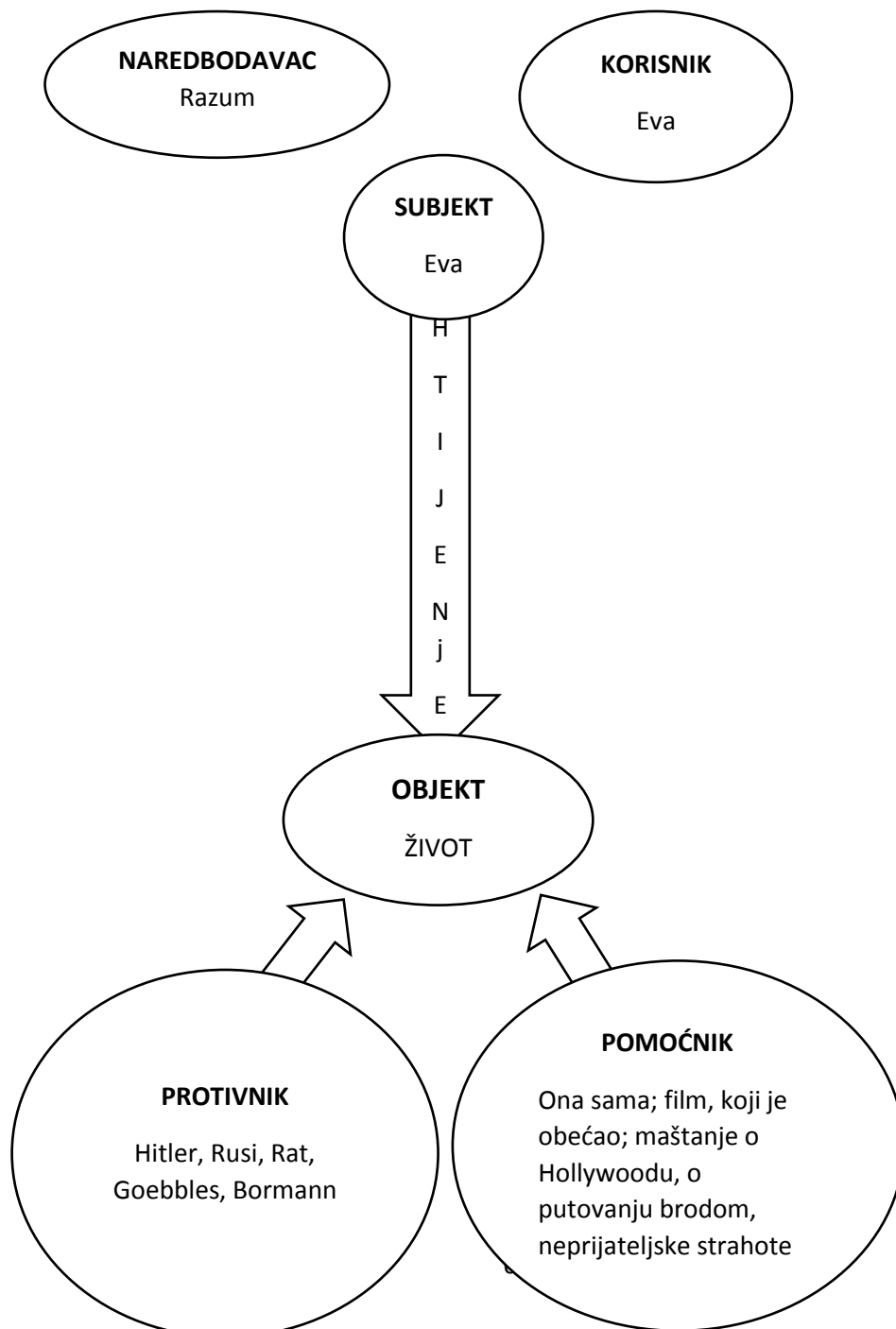
- dok je tvoja tjelesna garda praznila stubište; uvijek taj strah da je to bio posljednji put; iz dana u dan; obećao si mi da će se, kada rat bude završen, snimati film o našem životu; kada se cijeli život čeka na nešto; kad se napokon dogodi, onda je upravo suprotno; tako sam sretna danas; znam da će se jednom dogoditi čudo; kako mi je danas veselo i lako u duši; sad mogu ići u Hollywood; sada ja stižem u Hollywood

KAKO? – riječi, izrazi i priloške oznake kojima se određuje način obavljanja radnje

- slatko je imati takvu tajnu; zauvijek čekati; konačno poslao po mene; treba mi novo donje rublje da bih ljepše izgledala; slatko čekanje; snažno zagristi; teško je postati prva dama Njemačke; magično privlači; tajno si naredio; posebno dobro izgledam iz profila; stojim ispred tebe posve mirna i staložena; radije vozim Mercedes; rado bih slušala radio; bijesan otišao; drugačije sam zamišljala; lagano klize niz bijele vratove

Aktancijalni model

Objekt označava ono željeno, to jest promjenu. Subjekt je onaj koji želi promjenu; protivnik promjene; pomoćnik subjekta ili protivnika promjene, korisnik promjene.

Dominantne karakteristike i kontrakaracteristike

Dominantne karakteristike su one koje su najvažnije za obavljanje zadatka. Kontrakaracteristike su u suprotnosti sa osnovnom i samim tim obogaćuju lik.

- glupača – inteligentna
- naivna – lukava

Životinja

Kad bi moj lik bio životinja...

- lisica – lukava, okretna, brza, domišljata, privržena

Moto lika

Ono što lika tjera na djelovanje.

„Kako će me zavoljeti kad me nikad nisu upoznali?“

Biografija lika - Eva Braun

Cijeli je svijet čuo za zloglasnog Adolfa Hitlera i za stravične zločine koje je počinio protiv čovječanstva za vrijeme Trećeg Reicha. Mislim da bi svaki čovjek znao nabrojati neke činjenice iz njegova života. Je li tako i za Evu Braun? Mislim da ne. Većina će reći da je ona bila Hitlerova desna ruka. Dok je samo njeno ime u startu pogrešno. „*Prije pola stoljeća smo se vjenčali, a svi me još uvijek zovu Eva Braun.*“ Ironično ju je stigla sudbina koju je sama sebi prorekla – Eva Braun je zapravo Eva Hitler. Bez obzira na njezino prezime i ime, ona je obična žena. Kad je riječ o običnosti, to je ono što i ja želim postići, ispričati običnu ljubavnu priču koja se mogla dogoditi bilo kome. U životu običnih ljudi zaista se tako rijetko događaju stvari koje su bilo kome od velikog značaja, osim njima samima. U životu se dogodi možda samo nekoliko događaja koji ga zaista obilježe i promijene mu smjer, a ostalima smo skloni sami davati značaj ne bi li ga učinili zabavnijim i posebnijim. O Evinu se životu zna mnogo pa će se umjesto brojnih detalja spomenuti oni događaji koje smatram neophodnima za razvoj njezina karaktera i one koji se konkretno spominju u djelu.

Mala Eva rođena je 7. veljače 1912., na žalost njezina oca koji je očekivao sina Rudolfa. Pomirio se s činjenicom da je dobio kćer i nazvao ju Eva Anna Paula. Bila je zdravo dijete rumenih obraza, uvijek vesela i nasmijana. Uživala je u svim privilegijama kao obiteljska mezimica. Imala je stariju sestru Ilse i mlađu sestru Gretl, koja se rodila kad je otac već otišao u njemačku vojsku, stoga nikad nije dočekao rođenje sina. Taj je period obilježio atentat Gavrila Principa na nadvojvodu Franza Ferdinanda i njegovu ženu u bosanskom gradu Sarajevu. Taj je događaj poznat kao početak Prvog svjetskog rata. Eva je bila premlada da bi shvatila gdje je njezin otac, ali osjećala je odsutnost. Usudila bih se reći da je ta odsutnost muške figure u obitelji nešto što ju je označilo za čitav život. Povijest se ironično ponavlja.

Prvi je svjetski rat za Njemačku bio mnogo teži nego za Saveznike. Bila je hendikepirana i nespremna za rat te su njezini građani bili prisiljeni podnositi ogromne žrtve. Računa se da je te zime 1914. godine čak tri četvrtine milijuna Nijemaca umrlo od gladi. Uskoro se otac vratio i obitelj je opet bila na okupu. Evina majka oduvijek je znala da će ona biti problem u području formalnog školovanja. „*Ima zgodno tijelo, dobro se drži i ima dobru ćud*“, obznanila je svojem mužu, „*ali ona je previše lakomislena da bi u školi mnogo učila. Učit će samo ono što je zabavlja.*“¹ Mislim da je na Evin stav najviše utjecalo vrijeme u kojem je živjela – poslijeratno stanje, inflacija, nezaposlenost. Mogu je razumjeti jer ni danas situacija

¹ Infield, Glenn. *Eva i Adolf*. Zagreb: Globus, 1974., str. 19.

s nezaposlenošću nije riješena. Smatrala je da treba živjeti od danas do sutra jer daleko u budućnost ne možeš vidjeti. Međutim, strogi otac i katolički odgoj poprilično su je ograničavali u njezinoj slobodnoj životnoj filozofiji. Kompleks inferiornosti koji joj je otac razvio pratit će je za života. Gušio je buntovnicu u njoj na sve moguće načine, „*pokušavao ju je promijeniti, nadzirao joj je pisma koja je primala, svake je večeri u deset sati morala biti u svojoj sobi u kojoj bi joj ugasio svjetlo kako ne bi mogla čitati magazine i romane koje je smatrao zabranjenima*“². Bio je to poprilično turoban život jedne sedamnaestogodišnjakinje. Spomenutim metodama pokušavao ju je odvratiti od „lakomislenih“ navika. Umjesto toga, učinio ju je još odlučnijom u naumu da nađe uzbudljiv život izvan kuće. Dok je njezin otac svu svoju pažnju usmjerio na to da izmijeni njezin pogled na život, Eva je svu svoju pažnju usmjerila na mijenjanje svog fizičkog izgleda. Izrazila je želju da se zaposli kako bi mogla sebe uveseljavati darovima. U razgovoru s jednom prijateljicom ubrzo je skinula ružičaste naočale: „*Izvršna sam daktilografkinja, kao i stotine drugih djevojaka u Düsseldorfu. Ne, oni me ne daruju zbog mojeg tipkanja. Oni to rade zato što sam im dobra, odlazim s njima na večeru kad su usamljeni, smijem se njihovim šalama i nastojim ih razveseliti*.“³ To je lekcija koju Eva Braun neće zaboraviti.

Prvi susret Eve Braun i Hitlera ničim nije odavao da će se čitava svjetska drama odviti u narednim godinama. Kad su se upoznali, Eva je radila kao pomoćnica u fotografskoj radnji Heinricha Hoffmana koji je bio fotograf i Hitlerov blizak prijatelj. Iste večeri Eva je upitala oca o njemu, a on se na sam spomen tog „fanatika“ razljutio. Međutim, Eva nije mogla zaboraviti Hitlerov prodoran pogled.

Često je prisustvovala susretima Hitlera i Hoffmana, ali rijetko se mogla uključiti u razgovor. Razgovarali su o umjetnosti o kojoj ona, kao sedamnaestogodišnja djevojka, ništa nije znala. Ali tada je naučila još jednu važnu lekciju. Hvalila je Hitlerova politička dostignuća i laskala mu riječima da on privlači žene Njemačke. Hitleru je ta rečenica itekako godila, ali njegov odgovor bio je samo: „Moja ljubavnica zove se Njemačka.“ Premda na samom početku nije shvaćala značenje ove rečenice, u kasnijim godinama ljubavnog odnosa postala joj je itekako jasna. Iako joj se predbacuje da je bila „sponzoruša“, uistinu je voljela Hitlera. Uživala je u darovima, ali o njezinoj iskrenoj ljubavi najviše govori činjenica da je bila uz njega te 1932. kad su njegovi politički neuspjesi bili učestaliji od uspjeha. To je i godina u kojoj Eva prvi put vodi ljubav s Adolfom, na crvenom plišanom kauču u njegovom stanu. „Kauč ima priličnu

²Infield, Glenn. *Eva i Adolf*. Zagreb: Globus, 1974., str. 21.

³Infield, Glenn. *Eva i Adolf*. Zagreb: Globus, 1974., str. 25.

povijest“, rekavši to dala je naslutiti da su se, osim važnih političkih sastanaka, na njemu događale i druge stvari.

Uskoro je shvatila da njihovu odnosu prijeti opasnost jer su postojale i druge djevojke koje su se zanimale za Hitlera. Winifred Wagner, kći Richarda Wagnera, posebno mu je zapela za oko. Eva je čitav život morala podnositi brojne žene koje su se vrtjele oko Hitlera. Razarala ju je spoznaja da će uvijek biti ona koja čeka u sjeni. Između ostalog, znala je da je njegov poziv politika i ako misli postati njegovom ženom, mora biti vrlo pažljiva. Dok se krvnički trudila uravnotežiti svoju borbu za njegovu ljubav i njegovu borbu za vlast, nije ni slutila da će je to stajati života.

„A i ti mi nikad ništa nisi govorio. Ja nikad nisam znala što se s tobom događa“, često mu je znala prebaciti. Njezino se srce lomilo svakim njegovim dolaskom u München za koji bi saznala naknadno. Postao je kancelar 1933. godine. Eva je sama sebi čestitala što je odabrala pobjednika, ali oko nje nije bilo nikoga s kim bi mogla podijeliti tu vijest.

Za nju su mnogi oko Hitlera govorili da je ona samo lijepa lutka te da samo govori o glumicama i glumcima. No nisu shvaćali da je to ono što je Hitlera vuklo k njoj – nije ga opterećivala. Naprotiv, odvrćala mu je misli od stvari koje su ga mučile. Njezin problem nije bio manjak inteligencije. Imala je samo jedan cilj, a to je bilo postati prva dama Njemačke, uz sve popratne vrline koje ta titula nosi. Čak je počela buditi antisemitizam u sebi i vjerovati da su Židovi opasan rak za zemlju. Uklanjala je Židove iz svog života, sve kako bi bila što bliža i sličnija svojoj ljubavi. Zauzvrat je dobivala vrlo malo, Hitler ju nije posjećivao i nekad ne bi tjednima poslao po nju. Bio je okrutan i bezobziran. Često nije znala gdje je, a onda bi u novinama osvanuo naslov: „Kancelar u operi u Berlinu“. Pored njega na slici uvijek bi bila lijepa glumica, što je Evu ljutilo i činilo ljubomornom. Očajavala je jer je Hitler bio njezin prvi i jedini ljubavnik i smatrala je da ga gubi. Već mu je jednom pokušala dati do znanja da je spremna učiniti sve za njegovu ljubav, pa čak i nauditi sama sebi. Poslala mu je pismo u kojem mu je objavila svoj ultimatum da će ga čekati do 29. 5. 1935. On nije odgovorio na to pismo te je Eva tog dana progutala 20 tableta Phosphorom. Tada se život za Evu Braun drastično promijenio. Hitler se preplašio da će je stvarno izgubiti te je počeo poduzimati sve mjere kako bi je zadržao. Zahvaljujući incidentu koji je priredila, dobila je svoj vlastiti stan i pozivnicu za njegov dom u Obersalzbergu. To je bila velika stvar jer je Hitler onamo odlazio kako bi se odmorio. U Berghofu je bilo mnogo žena – tajnica, kuharica, supruga osoblja. To ju je zabrinjavalo i bila je svjesna da bi, ako joj na sekundu popusti pozornost, mogla izgubiti

status Hitlerove omiljene prijateljice. Tješila se činjenicom da je Führer godinama drži uz sebe.

Hitler je smatrao da nikad neće oženiti Evu jer je prezauzet i nema vremena biti dobar suprug, ali otvoreno je rekao da je voli. Na taj način ulio joj je nadu i njezina vjera u zajedničku budućnost bivala je sve veća. Činjenica da je neće oženiti, a prima darove ljutila je Evine roditelje. Unatoč njihovom neslaganju, ljubavna se veza postupno razvijala u uspješan savez. Hitlerovim suradnicima činilo se začuđujućim da nježna Eva može opčiniti takvog egoista. Čak je i njezin tadašnji najjači kritičar, Bormann, priznao da Eva ima velik utjecaj na Hitlera. Hitlerova privrženost Evi povećavala se sa svakim porazom njemačkih jedinica. Dok je rasla njegova nježnost i zabrinutost zbog Eve, njegova je okrutnost prema drugima jačala u proporcionalnom omjeru.

1944. i 1945. Hitlerova je sreća bila na izmaku. Kad je dokazano da Hitler nije nepobjediv, mnogi su njegovi pomoćnici počeli više misliti o svojoj budućnosti nego o Führerovoj ili onoj Trećeg Reicha. Napustili su ga brojni „prijatelji“, no Bormann i Eva ostali su uz njega. Bormann je najveći dio vremena provodio eliminirajući neprijatelje, dok je Eva najviše vremena provela tješeci Hitlera.

Tijekom duge zime 1943.–1944., nitko se više nije osjećao ugodno. Svatko je u svakoga sumnjao. Mnogo je sniježilo i Eva je željela ići na skijanje kako bi pobjegla od deprimirajuće atmosfere. Hitler joj nije dopuštao. Što su se problemi više gomilali, to je on postajao posesivniji. Bio je zabrinut za Evu, ali i ona za njega. Primijetila je da je siv u licu, narušena zdravlja te da je rijetko stajao uspravno kako je stajao u prvim godinama Trećeg Reicha. Maštala je kako odlaze i bježe od problema, u Hollywood. Sanjala je da postaje glumica, umjetnica, jedna od onih koje je vidjela u loži, rame uz rame s Hitlerom. Svaki njezin san bio je vezan uz njega i sreću koju bi imali daleko od svega. Ta gromada od čovjeka koju voli tada se činila tako mala.

Hitler je u veljači 1945. poslao Evu iz Berlina u Berghof. U početku je bila neodlučna hoće li napustiti Berlin, ali iznenada je promijenila mišljenje. Rastala se sa svojom sestrom Ilse uz: „Sve će biti u redu.“ Nikad se više nisu vidjele.

Eva je iz Berlina ponijela mnogo osobnih stvari – nakit, odjeću, obuću, fotografske albume. Gretl je u drugom stanju krenula s njom. Umjesto da ode u Berghof, Eva se zaustavila u Münchenu. Ondje je uredila svoju vilu, posjetila roditelje i provela popodne sa svojom bliskom prijateljicom Hertom. Pretvarala se da je sve u redu i nitko nije primijetio njezino

čudno ponašanje. Nije željela da majka, otac, Gretl, Ilse, Herta ili bilo tko drugi zna da ona nema namjeru produžiti na jug u Berghof. Ona se vraća u Berlin.

Kad je stigla, htio ju je odmah vratiti. Međutim, uvjerala ga je da ostaje s njim. Kad mu je to izgovorila jasno i glasno, sagnuo se i poljubio je u usta. To je bio prvi put da ga je itko od prisutnih vidio da radi takvo što. Te je večeri svim ženama u bunkeru poklonio kalijev cijanid, njegov suptilni način da ih upozori da bi možda više voljele otrov od ponašanja ruskih vojnika ako ih uhvate žive.

Eva i Hitler uputili su se u radnu sobu. Trenutak prije nego što su se za njima zatvorila teška željezna vrata, Eva se okrenula, pogledala prema Frau Junge i nasmiješila se.

4. Proces

Oduvijek sam bila puna predrasuda prema monodrami. Smatrala sam da je monodrama igranje sa samim sobom. To bi u jednoj rečenici bilo sve čemu se protivim u glumi. Pokušat ću objasniti: zapovijed po kojoj živim (u glumi) je „Ti i ja činimo igrajući se“. Zauvijek je „Ti“ ispred „Ja“. Zbog toga mi je neshvatljivo da ću u ovom procesu uživati. Nedostaje mi scenski partner, pogotovo na probama. Bilo mi je zanimljivo što bih, uvijek kad bi netko prisustvovao probi, odmah oživjela. U radu s majstorom tona pokušavala sam upravo s njim ostvariti partnersku igru. Na svaku moju repliku on je imao povratni zvuk i znak. Uz pomoć zvuka mijenjali smo atmosferu. Po prvoj ideji koju smo imali, zvučna podloga trebala je biti konstantna. Sve je funkcioniralo dok smo cjepkali probe na način „odlomak po odlomak“. No nakon mjesec dana procesa, napravili smo prvi progon i shvatili da je nemoguće imati zvuk od početka do kraja. Odbacili smo mjesec dana rada i ostavili samo nužne zvukove koji su postojali kao zadanost u tekstu. Odmah nakon što smo utvrdili neodrživost zvuka, odlučila sam se baciti u vatru te na sljedeću probu pozvati kolegicu, kako bih stekla dojam prisutnosti publike.

Činjenica da nisam igrala ništa skoro dvije godine (otkad sam stekla BA diplomu), zabrinjavala me. Nedostaje mi kontinuitet u radu na glasu, govoru i pokretu. Svjesna okolnosti, prije svake sam probe dodatno radila na impostaciji, oslobađanju tijela te artikulaciji. Najviše sam radila s tijelom, jer dugo nisam bila u procesu u kojem sam subjekt. Na probama mi se često događalo da sam potpuno privatna u kretnji, što objašnjavam kao evidentan nedostatak glumačkog treninga. Gestikulaciju sam svela na minimum kako bih se

mogla „*riješiti sebe*“. U tome mi je najviše pomogla vježba *Svedi se – sjedeći na stolcu s rukama na koljenima, odigraj od početka do kraja posebno obraćajući pažnju na unutarnju radnju*. Unatoč fizičkim preprekama koje su bile prisutne na početku, uspjela sam „svesti tijelo“. Prilikom stvaranja uloge nikad ne krećem izvana. Tijelo samo prati unutarnji svijet lika. Osvajajući Evin unutarnji život, događa se pretjerana gestikulacija rukama. Sebi to opravdam na sljedeći način – kada ponestaje riječi kojima bi sakrila stvarno stanje uma, ona se pretjeranom gestikulacijom izmiče od stvarnosti. Tako kupuje vrijeme kako bi prividno uljepšala unutarnji svijet. Tijekom procesa učestalo se nadograđuju unutarnji i vanjski život lika. Na taj način fiksiram osjećaje. Stanislavski tvrdi sljedeće: „*Unutarnje emocije, proživljavanja slična su elektricitetu. Ako ih izbacimo u prostor, ona se razlete i iščeznu. Ali ako zasitimo život tijela osjećanjem, kao akumulator elektricitetom, onda se emocije, proživljavanja koja je uloga izazvala utvrđuju tjelesnom, odnosno dobro vidljivom fizičkom radnjom. Ona upija, privlači, sabire u sebi osjećanje vezano za svaki moment života tijela i tako fiksira nepouzdana proživljavanja i stvaralačke emocije glumca koje u hipu znaju izvjetriti.*“⁴

S obzirom na to da ni jednog profesora ne poznajem dovoljno dobro, odredila sam da ću kroz prvi semestar oslušivati kolege i njihova iskustva u radu sa svakim profesorom. Smatram da se ovaj tekst najbolje može razumjeti kroz metodu Stanislavskog. Intuitivno sam pribjegli toj metodi te sam odabrala profesora Milana Štrlića jer sam od više kolega čula da stavlja naglasak na teoriju i praksu K. S. Stanislavskog. Tražila sam bilo kakve sličnosti između Akademije na kojoj sam bila i Akademije na kojoj sam sad. Spona koju je predstavljao Stanislavski bila je odlučujuća. U radu s mentorom sve je išlo poprilično glatko. Njegove indicije sam bezrezervno prihvaćala, vrlo brzo smo pronašli zajednički jezik. Imao je sluha za moje prijedloge i pružao mi je beskrajnu slobodu kako bih zadržala autentičnost, a u isto vrijeme je precizno sugerirao i uklanjao višak u izborima koji skreće pažnju sa moje glume. Na jednoj od posljednjih proba zaključio je kako su video materijali, koje sam snimila zajedno s kolegama sa odjela za Film i Video, suvišni. Vjerovao je kako sam dovoljno zanimljiva i bez "vanjskih pomagala". Indikacija koju sam dobila na toj probi me naučila vrijednu lekciju, kako glumačku tako i ljudsku, onu o samopouzdanju. Podsvjesno sam se skrivala iza videa jer me morila nesigurnost. Beskrajno sam zahvalna na takvoj vrsti ohrabrenja. Mentor mi je ulio sigurnost i omogućio da na suptilan način povjerujem da će moja nova publika uživati u mojoj igri.

⁴ Stanislavski, K.S., *Rad glumca na sebi II*. Cekade Zagreb, Zagreb, 1989., str. 248.

Ovo je prvi put da radim u svom gradu, prvi put ću igrati pred svojom publikom. Moram priznati, od te spoznaje hvata me tjeskoba. Ohrabrujem se i hvatam u koštac s anksioznošću, koja bi me u protivnom preplavila. „Ali samo oni koji se plaše, gube vjeru u sebe i propadaju.“⁵

Ovo je bio i prvi put da radim nešto bez podrške svoje klase, unutar koje sam mnogo naučila o bitnosti kolektivnog rada i prihvaćanja različitih ideja i razmišljanja. Ipak, kada se toliko vremena provodi s istim ljudima, stvari se počinju podrazumijevati; koliko tko daje, koliko tko radi, koliko kome treba vremena, koliko se na nekog možeš osloniti. Kroz ovaj proces vratila sam se sebi. Maksimalno sam uživala na probama, jer ni o komu nisam ovisila. Prvi put nisam osjećala da nekoga moram povlačiti za rukav. Radila sam na Evi od jutra do sutra i nikad mi nije bilo dovoljno.

Smatram da bismo svi na svom glumačkom putu barem jednom trebali raditi na monodrami. Zahvaljujući njoj stekla sam osnovne produkcijske vještine, te sam naučila do kraja ustrajati u svojim izborima. Stekla sam toliko samopouzdanja da danas mogu stati iza bilo kakvog vlastitog scenskog izbora, cijelom sobom. Ali, ono što je najvažnije – osvijestila sam koliko još ima prostora za napredak, to je ono što je dragocjenost ovoga procesa. Preda mnom su se stvorile zamke koje sam uspješno otklanjala. Jedna od zamki bio je prvi dojam pri čitanju komada, koji je uvijek odlučujući za mene. Mogla bih reći da određuje tijek razvoja uloge te putanju kojom će se moj rad razvijati. Opasno je pokvariti prvi dojam, jer se vrlo lako stvori predodžba koju je kasnije teško i mukotrpno izmijeniti. Nedavno sam naišla na zanimljiv citat: „Osjećaj koji dobiješ prilikom prvog čitanja drame, je osjećaj koji publika mora dobiti prilikom gledanja.“ Zaista je tako. Sjećam se da sam protrnula na svaki Evin iskreni vapaj pri prvom čitanju. Nema ih mnogo, samo tri ključna dijela kada uistinu spoznaš da se iza zaigrane, naivne djevojčice krije žena koja 14 godina živi s neopisivom boli u grudima. Na sreću, nisam znala mnogo o životu Eve Braun prilikom prvog čitanja teksta. Bila sam blagoslovljena elementom neočekivanosti koji je utjecao na konačan uspjeh. Prvi dojam je „*Trenutak poznanstva s ulogom koji se može usporediti s prvim susretom budućih ljubavnika ili supružnika. On je nezaboravan. Ja prvim utiscima dajem skoro odlučujuće značenje. U mojoj osobnoj praksi oni su se u svakom slučaju ovako očitovali: ono što bih osjetio pri prvom susretu - dobro ili loše - obavezno je, na kraju krajeva, našlo izraza u mom stvaralaštvu, i ma koliko me udaljavali od prvih utisaka, oni su ipak činili svoje. Ne daju se uništiti, mogu se usavršiti, ublažiti. Zato se prvi utisci – i dobri i loši – oštro usijeku u*

⁵ Stanislavski, K.S., *Etika*. Beograd, 1990., str. 31.

*glumčevo sjećanje i postaju zametak budućih proživljavanja. Ne samo to: prvo poznanstvo s komadom i ulogom ostavlja pečat na daljnji glumčev rad. Ako su utisci od prvog čitanja pravi – to je velik zalag kasnijeg uspjeha. Gubitak tako važnog momenta bit će nenadoknadiv, jer su drugo čitanje, a i sva kasnija, lišena elemenata neočekivanosti, tako moćnih u oblasti intuitivnog stvaranja. Ispraviti pogrešan utisak je teže, nego li odmah steći pravi. Treba biti neobično pažljiv u prvom poznanstvu s ulogom jer je to, u stvari, prva etapa stvaranja.*⁶

Kada sam radila „za stolom“ napravila sam analizu djela i podjelu na dijelove i odlomke, definirala sam svoja htijenja, ali pritom sam se mučila. Znala sam što treba raditi na sceni, ali na čitaćim probama ništa nisam mogla postići. Inače, divim se onima koji svoje uloge uspiju napraviti na čitaćim probama, jer ja jedva mogu čitati, a kamoli čitati „iz odnosa“. Svjesna sam recitiranja i informativnosti, ali moje tijelo traži drugačiju vrstu tenzije od one na čitaćoj probi da bih bila prirodna i u zadatku. Osim analize, ove probe korisne su mi i zbog memoriranja teksta. Što se tiče rada „za stolom“, postoji zamka u koju često znam upasti. Naime, vrlo često znam analizirati pojedinosti do takvih detalja da u igri izgubim na lakoći i spontanosti. Volim znati sve o onome čime se bavim i ne mogu dopustiti da mi bilo što promakne. Svjesna koliko me to ograničava, u ovom procesu išla sam obrnutim redosljedom – istražila sam podatke koji se spominju u tekstu, a ostatak je bio produkt moje mašte. Kada sam bila sigurna u čitav rad, od početka do kraja, krenula sam analizirati sve detalje života Eve Braun i Hitlera. Na kraju se dogodilo da se moja maštanja i stvarne povijesne činjenice poprilično poklapaju. Primjerice, kad Eva spominje njihov prvi intimni odnos na kauču u Printzregenplatzu broj 16., moja unutarnja radnja podudarala se sa stvarnom situacijom. „Veselo je izmišljati ono što se nikad ne događa u životu, ali što je ipak istina koja postoji u nama, u narodu – u njegovim vjerovanjima i mašti.“⁷

U području **scenografije** odlučila sam se za realistični prikaz Führerbunkera (fotelja na kojoj Eva sjedi identična je fotelji iz bunkera). Namještaj sam nabavljala svugdje pomalo, u staroj garaži, na Akademiji... Imala sam ideju konačnog izgleda scenografije pa sam skupljala sve što je upotpunjavalo taj izgled. Pokušala sam prikupiti što više rekvizita koji odgovaraju tom periodu, primjerice telefon, tranzistor, parfem, naliveper, kazališni dvogled, cigaršpic. Vrlo sam često posjećivala antikvarijate i zalagaonice koji obiluju takvim stvarima. Premda scena na kojoj sam igrala i nije pretjerano velika, još sam je skućila i ograničila namještajem, kako bih u sebi potaknula tjeskobna osjećanja zarobljenosti u prostoru.

⁶ Stanislavski K. S. *Rad glumca na sebi II*. Cekade Zagreb, Zagreb 1989., str. 230.

⁷ Senker, Boris. *Redateljско kazalište*. Zagreb: Centar za kulturnu djelatnost Zagreb, 1984., str. 86.

Pri izboru **kostima** nisam imala nedoumica. Budući da se radi o 1940-im godinama, imala sam mnogo modnih uzora. Kad asocijativno razmišljam o tom periodu, ovo je niz riječi koji mi pada na pamet: točkice, ramena, frizura velne, crveni ruž, bunda, lisica. Kada bi Eva bila materijal, bila bi organdi. Organdi je tanka, kruta, sjajna i prozirna tkanina. Svaki od tih pridjeva mogu nadjenuti i Evinoj nutrini.

Osim kreiranja vanjskog izgleda uloge, tijekom procesa posebno uživam pri izboru **glazbe**. Ona je sastavni dio mog života, pa tako i života mojih likova. Prva stvar na koju pomislim pri pisanju biografije lika, osim one koja bi bio životinja, jest koju glazbu sluša. Ta pretpostavka odmah mi razjasni sve nedoumice u vezi s osobom – kakav joj je stil odijevanja, ponašanja, kućni odgoj osobe, otkrije mi doslovno sve o pojedincu. U monodrami „Eva Braun“ glazba se često spominje. Četrdesete su period u kojem su živjele mnoge glazbene veličine kojima se divila i sama Eva. Jedna od njih često se spominje u djelu, a to je Zarah Leander. Ona je bila pjevačica švedskog podrijetla, koja je na vrhuncu karijere bila u periodu Trećeg Reicha. Nikad se nije politički izjašnjavala, ali odredile su je okolnosti u kojima je živjela. Tijekom 1930-ih u Njemačkoj je postojala velika potražnja za **jazz** glazbom, posebno **swingom**. Međutim, na takve afričke i američke utjecaje gledalo se kao na protivnike ciljevima njemačke rasne čistoće; do 1935. bili su zabranjeni, a nacisti su takvu glazbu neformalno označili kao *Negermusik*. Underground jazz scena opstala je u Berlinu. Lutz Templin i bubnjar Fritz Brocksieper okupili su ključne swing glazbenike s kraja 1930-ih, uključujući pjevača Karla Schwedlera („Charlie“), klarinetista Kurta Abrahama i svirača tromblona Willyja Berkinga. Izbjegli su borbu s vlastima tako što su lijepili pro-njemačke tekstove preko notnih zapisa swinga. Goebbels je bio dobro svjestan popularnosti swinga i big band glazbe u savezničkim zemljama. Dao je dopuštenje za dovođenje najboljih berlinskih jazz glazbenika u glazbeno-propagandni program, a 1940. godine rođeni su „*Charlie i njegov orkestar*“. Dakle, *Charlie and His Orchestra* bili su njemački propagandni swing bend koji su sponzorirali nacisti. Pjesma „Let's Go Bombing“ s njihova albuma „Let it Bomb“ svirala je tijekom moje izvedbe. Koristila sam je u svrhu provokacije svog zamišljenog partnera, u dijelu kada izgovori: „Kako bih sad rado slušala radio...“ Taj izbor pravdala sam na sljedeći način – Eva iz svog bunta i nezadovoljstva prema stvarnosti pokušava isprovocirati Hitlera glazbom kojoj se strašno protivio. Cilj joj je prouzrokovati ikakvu reakciju kako bi se uvjerila da još uvijek ima nade za život.

Tehnika kojom sam se koristila pri stvaranju uloge Eve Braun tehnika je Stanislavskog – *ja jesam*. Proces rada koji potvrđuje da istinu u kazalištu ne stvaraju ni pisac, ni redatelj, ni

scenograf, ni kostimograf. „*Stvara je glumac, [...], sebe nužno transformira u dramski lik prihvaćajući njegovu sudbinu i njegov značaj bez ikakvih dvojbi ili suzdržanosti.*“⁸ Tajna proživljavanja uloge, po Stanislavskom, leži u zanemarivanju svega što se nalazi izvan imaginarnog svijeta drame, što znači prihvaćanje postojanja četvrtog zida i prihvaćanje svijeta pozornice kao jedine realnosti. Ono što sam htjela postići je živjeti, a ne igrati ulogu. Bez Stanislavskog ne bih znala disati na sceni.

5. Zaključak

Tempo rada kakav sam si u ovom procesu nametnula bio je izvrstan trening koji me naučio samokontroli, disciplini, organizaciji, produktivnosti, upornosti i poštovanju svog vremena. Shvatila sam da mnogo sati rada ne znači i produktivan rad. Bilo je perioda kada sam se osjećala nemoćno i izgubljeno i kada sam se pitala „Što je meni ovo trebalo?“, ali i toliko proba na kojima sam se iznova zaljubljivala u glumu, a s tim se osjećajem baš ništa na svijetu nije moglo usporediti. Moja gluma zasniva se na glumi proživljavanja, ali isto me tako mame i sve nove i drugačije forme koje se javljaju.

U glumi me uvijek najviše uzbuđivao proces rada na ulozu, a scena mi je bila mjesto na kojem sam se *igrala*. Mislim da se stvarna umjetnost i rađa iz takve vrste slobode, ljepote i igre, iako o umjetnosti ne volim govoriti jer je ona danas postala neko opće mjesto i svi su „neki umjetnici“.

Ono što me izrazito privlači inkluzivni je teatar koji će dominirati u mojem radu nakon Akademije. Nikad nisam voljela sebe u glumi, uvijek glumu u sebi.

Zbog glume sam tragala i kopala po sebi u biološki najnestabilnijem periodu svog odrastanja. Poslije ovog procesa znam reći tko sam i tko nisam. Uvijek sam voljela svoju autentičnost i raduju me sva otkrića koja će doći s vlastitom zrelošću.

Studij glume zaista je bio ogromna privilegija i često sam govorila: „Ja osjećam da studiram sebe“. Mislim da sam imala izvanredne profesore, ljude kojima se divim i zbog kojih sam se još više zaljubila u svijet glume. Taj je svijet maštovit, neiscrpan, iskren i čist, i kroz njega se može koračati samo ako smo prije svega dobri ljudi.

⁸Senker, Boris. *Redateljsko kazalište*. Zagreb: Centar za kulturnu djelatnost Zagreb, 1984., str. 99.

6. Inspiracija

Organdi

Hitlerov i Evin odnos – on drijema, ona pazi na njega

Eva kao cvijet – crveni gerber

Daniel Arsham – Holding Hands

7. Literatura:

Konstantin Sergejevič Stanislavski, *Etika*; prijevod Radoslav Lazić – Beograd 1990.

Konstantin Sergejevič Stanislavski, *Rad glumca na sebi II*; prijevod Ognjenka Milićević – Zagreb 1989.

Boro Stjepanović, *Gluma III*, Igra; Cetinje 1997.

Glenn Infield, *Eva i Adolf*; prijevod Marija Letica – Globus Zagreb 1974.

Boris Senker, *Redateljsko kazalište*; Slobodan Šnajder – Zagreb 1984.

